

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobkyně: **H. H.**, zast. JUDr. Martou Ustrnulovou, advokátkou se sídlem Husitská 344/63, Praha 3, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 16. 11. 2022, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 21. 9. 2023, č. j. 42 Ad 1/2023-67,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaná zamítla rozhodnutím ze dne 20. 4. 2022, č. j. x, žádost žalobkyně o změnu výše invalidního důchodu z důvodu zhoršení jejího zdravotního stavu. Podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Mělník je žalobkyně invalidní pro invaliditu prvního stupně, přičemž její pracovní schopnost poklesla z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu o 40 %. Proti rozhodnutí žalované žalobkyně brojila námitkami, které žalovaná napadeným rozhodnutím zamítla a rozhodnutí č. j. x potvrdila.

[2] Proti napadenému rozhodnutí se žalobkyně bránila správní žalobou, kterou krajský soud napadeným rozsudek zamítl jako nedůvodnou. V rámci jednání provedl krajský soud dokazování posudkem Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Praze ze dne 4. 4. 2023 (dále jen „posudek komise“), který nechal v rámci řízení o žalobě zpracovat, dále lékařskou zprávou MUDr. M. H. ze dne 26. 7. 2023, a lékařskou zprávou MUDr. J. Ch. ze dne 18. 5. 2023. Krajský soud naopak odmítl provést důkazy vztahující se k první žádosti žalobkyně o přiznání invalidního důchodu a lékařskými zprávami k první žádosti, neboť tyto dokumenty jsou součástí správního spisu. Pro nadbytečnost soud neprovedl svědecký výslech žalobkyně ani její dcery, což odůvodnil tím, že všechny podstatné okolnosti vyplynuly ze správního spisu a dalších provedených důkazů.

[3] Krajský soud konstatoval, že posudek komise splňuje požadavek úplnosti a přesvědčivosti a zároveň se vypořádává se všemi rozhodnými skutečnostmi. Posudková komise vycházela z veškeré dostupné zdravotnické dokumentace, včetně lékařských zpráv předložených v žalobě a při jednání před posudkovou komisí. Posudek komise dostal i formální požadavky, přičemž samotné hodnocení je konzistentní a nerozporné. Posudková komise se vypořádala i se žalobními námitkami. V rámci hodnocení zohlednila též další zdravotní postižení žalobkyně a její profesi (uklízečka). Míra poklesu pracovní schopnosti žalobkyně činila ke dni vydání napadeného rozhodnutí 40 %, posudková komise určila jako rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stav po opakovaných břišních operacích s recidivující objemnou kýlou v jizvě. Krajský soud uzavřel, že žalovaná založila své rozhodnutí na správně zjištěném skutkovém stavu, který byl vyhodnocen v souladu s vyhláškou č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity).

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

[4] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) napadla výše označený rozsudek krajského soudu kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Navrhla napadený rozsudek zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

[5] Stěžovatelka namítá, že napadený rozsudek je nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů a zatížený vadou řízení, která spočívá v tom, že krajský soud neprovedl dokazování a nevyhodnotil důkazy v jejich souhrnu.

[6] Krajský soud nedostatečně posoudil důkazy, pouze se ztotožnil s hodnocením a závěry posudkové komise a neprovedl důkaz svědeckou výpovědí stěžovatelky a její dcery, ani znaleckým posudkem. Nezabýval se ani posouzením z hlediska § 39 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), tedy z hlediska zdravotního postižení a stabilizovaného zdravotního stavu stěžovatelky. Stěžovatelka legitimně očekávala, že krajský soud bude hodnotit důkazy a provede její výslech, aby zjistil, jakou péči potřebuje. Upřednostnil posudek komise, ačkoliv měl zjistit skutkový stav věci, a existují-li navíc rozpory v důkazech, musí všechny důkazy řádně vyhodnotit a případně provést další důkazy, aby bylo šetřeno práv jedince na jeho život a zdraví.

[7] Stěžovatelce v roce 2020 MUDr. H. diagnostikovala reaktivní artritidu. Krajský soud nesprávně vyhodnotil lékařskou zprávu ze dne 27. 3. 2023, v níž stejná lékařka konstatovala, že reaktivní artritida *byla zpočátku ve stavu* v rámci jiného léčeného onemocnění, avšak v březnu 2023 lékařka „konstatuje seronegativní aktivní revmatoidní artritidu“. Bez podrobného vyšetření provedeného soudním znalcem není možné dovodit, že ke zhoršení došlo až koncem března 2023. Stěžovatelka má omezenou možnost vykonávat každodenní aktivity, omezenou hybnost v ramenních kloubech, v kyčlích a má velké bolesti. Výsledkem onemocnění stěžovatelky může být omezení funkčních schopností a ztráta „*práceschopnosti*“ (zřejmě myšleno *práceschopnosti*, pozn. NSS). Dle zjištění lékařů se nejednalo o výraznou změnu zdravotního stavu stěžovatelky. Na základě jejího tvrzení nedoplnila ani posudková komise, ani krajský soud dokazování, ačkoliv je zřejmé, že se

pokračování

artritida vyvíjí a je „*pozvolně progredující*“. Z odborné literatury stěžovatelka dovozuje, že je nyní předmětem diskuse vliv narušeného střevního mikrobiomu na patogenezi řady onemocnění. Dále namítá, že posudková komise nezohlednila její tvrzení, že neujde více jak 250 metrů a má křeče v břiše. Vedoucí komise její tvrzení zaznamenala do úředního záznamu, avšak komise jej nevyhodnotila. Stěžovatelka nesouhlasí se závěrem krajského soudu, že má podat novou žádost, má-li za to, že se její zdravotní stav zhoršil.

[8] Stěžovatelka také nesouhlasí s výtkou, že při léčení depresí měla velkou prodlevu. Telefonovala s lékařkou a konzultovala s ní příznaky a léčbu. Krajský soud ani posudková komise nevzaly v potaz, že během výskytu nemoci covid bylo doporučováno všem osobám, aby nedocházely do ordinací.

[9] Stěžovatelka nerozumí tomu, proč krajský soud zpochybňuje lékařskou zprávu MUDr. Ch., praktického lékaře, a dovozuje, že tato neobsahuje objektivní vyšetření stěžovatelky. Praktický lékař měl k dispozici její zdravotní dokumentaci, jejíž součástí jsou lékařské zprávy osvědčující léčebný postup v různých zařízeních, stručně popsal zdravotní stav stěžovatelky a závěrem konstatoval, že není schopna práce. Krajský soud zcela přejímá závěry posudkové komise o neobjektivitě lékařské zprávy praktického lékaře, aniž by její obsah sám vyhodnotil. Stěžovatelka nesouhlasí se závěrem krajského soudu, že praktický lékař není oprávněn posuzovat její pracovní neschopnost. Praktickému lékaři naopak přísluší posuzovat pracovní neschopnost nemocných pacientů.

[10] Žalovaná ve vyjádření navrhla zamítnout kasační stížnost jako nedůvodnou. Zdravotní stav žadatele posuzují pro účely soudního přezkumu posudkové komise zřízené Ministerstvem práce a sociálních věcí (§ 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů [dále jen „zákon o sociálním zabezpečení“]). Dále zdůraznila § 75 s. ř. s., podle kterého je úkolem posudkové komise zhodnotit zdravotní stav ke dni vydání napadeného rozhodnutí. Žalovaná zdůraznila, že posouzení vzniku a stupně invalidity je otázkou odbornou, která vyžaduje medicínské znalosti a specializaci v oboru posudkové lékařství. Správní soud si nemůže o této otázce sám učinit úsudek, k tomu žalovaná odkázala na rozsudky NSS ze dne 30. 11. 2009, č. j. 4 Ads 81/2009-46, a ze dne 15. 5. 2013, č. j. 6 Ads 11/2013-20. Krajský soud tak dle žalované postupoval v souladu s právními předpisy, když posudkovou komisi požádal o zhodnocení zdravotního stavu stěžovatelky. Komise v posudku dospěla k závěru, že pracovní schopnost stěžovatelky poklesla o 40 %. Závěry komise jsou podle žalované objektivní a zcela dostačující, její posudek je úplný a přesvědčivý, odůvodnění nevzbuzuje pochybnosti o jeho správnosti. Posudková komise se zabývala všemi relevantními okolnostmi a vycházela z dostupných lékařských zpráv a zdravotnické dokumentace. Následně dospěla ke shodným závěrům jako lékaři žalované, a proto má žalovaná napadený rozsudek za zákonný.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[11] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, z důvodů, které zákon připouští, a stěžovatelka je zastoupena advokátkou (§ 102 a násl. s. ř. s.).

[12] Nejvyšší správní soud se dále zabýval přijatelností kasační stížnosti ve smyslu § 104a s. ř. s., tedy otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Jedná se totiž o věc, v níž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce (§ 31 odst. 2 s. ř. s.).

[13] Nejvyšší správní soud nepřijatelnost podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž interpretoval neurčitý právní pojem přesah vlastních zájmů stěžovatele. O přijatelnou kasační stížnost se dle tohoto usnesení může jednat v typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou NSS; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikatorní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.

[14] Stěžovatelka výslovně přijatelnost své kasační stížnosti netvrdí, ani Nejvyšší správní soud ji neshledal. Kasační stížnost se nedotýká právních otázek, které dosud nebyly judikaturou NSS řešeny nebo jsou řešeny rozdílně, není dána potřeba učinit judikatorní odklon a kasační soud neshledal v napadeném rozsudku zásadní pochybení, které by mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatelky.

[15] Kasační stížnost je tedy nepřijatelná.

[16] Stěžovatelka namítá nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku spočívající v nemožnosti zjistit z něj důvody, pro které byl vydán. Vzhledem k tomu, že stěžovatelka uplatnila v kasační stížnosti důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., zabýval se Nejvyšší správní soud nejprve tímto důvodem. Pro stručnost odkazuje na judikaturu ohledně posouzení toho, jaké vady tento kasační důvod naplňují (viz např. rozsudky NSS ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75, č. 133/2004 Sb. NSS, nebo ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004-73, č. 787/2006 Sb. NSS).

[17] V projednávané věci je argumentace krajského soudu řádně a logicky odůvodněna a má oporu jak ve správním spise, tak v platné právní úpravě. Z napadeného rozsudku jsou seznatelné úvahy krajského soudu, je z něj zřejmé, z jakých důvodů považoval žalobní námitky za nedůvodné a z jakých důvodů žalobu zamítl. Napadený rozsudek krajského soudu tak není nepřezkoumatelný.

[18] Důvodná není ani námitka, že krajský soud zatížil řízení vadou spočívající v neprovedení stěžovatelkou navrhaných důkazů. Považuje-li krajský soud skutkový stav zjištěný správním orgánem za dostatečný, pak nutně nemusí provést navržené důkazy, i přesto se však musí s návrhy na provedení důkazů přezkoumatelným způsobem vypořádat (§ 77 odst. 2 s. ř. s.; srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 16. 2. 1995, sp. zn. III. ÚS 61/94, nebo rozsudky NSS ze dne 29. 6. 2005, č. j. 6 Ads 29/2003-105, a ze dne 25. 3. 2015, č. j. 3 As 144/2014-23). Z odůvodnění napadeného rozsudku je patrné, proč krajský soud důkazy neprovedl, a sice že všechny relevantní okolnosti vyplynuly z obsahu správního a soudního spisu, a navíc soud nemůže hodnotit zdravotní problémy stěžovatelky po odborné stránce (viz bod 12. napadeného rozsudku).

pokračování

[19] K námitce zamítnutí důkazního návrhu stěžovatelky na vypracování znaleckého posudku Nejvyšší správní soud uvádí, že stěžovatelka takový návrh v průběhu řízení před krajským soudem nevznesla v žalobě, v dalších podáních ani při ústním jednání. Krajský soud proto nemohl neexistující návrh zamítnout. Kasační soud zároveň uvádí, že za situace, kdy námitky stěžovatelky dle krajského soudu nezpochybnily posudek komise, nebylo namístě vypracovat doplňující posudek posudkové komise ani vyžádat si revizní znalecký posudek (srov. rozsudek NSS ze dne 11. 10. 2023, č. j. 7 Ads 39/2023-22, odst. [17] a [18]).

[20] Ve vztahu k hodnocení důkazů Nejvyšší správní soud odkazuje na svou dřívější judikaturu vztahující se k § 77 odst. 2 s. ř. s., podle které „soud hodnotí jím provedené důkazy jednotlivě i v jejich souhrnu s důkazy provedenými v řízení před správním orgánem a ve svém rozhodnutí vyjde ze skutkového a právního stavu takto zjištěného. Hodnocení důkazů je myšlenkový proces, kdy soud musí uvést, z jakého důvodu dává při zjišťování skutkového stavu přednost jednomu z provedených důkazů před důkazem druhým, pokud jsou tyto ve vzájemném rozporu“ (srov. rozsudek NSS ze dne 31. 1. 2008, č. j. 4 Ads 6/2006-243, a usnesení ze dne 31. 5. 2023, č. j. 4 Ads 156/2023-41, odst. [15]). Zároveň kasační soud zdůrazňuje, že je to především krajský soud, který je povolán zhodnotit napadené správní rozhodnutí v tzv. plné jurisdikci, včetně otázek skutkových, o nichž si sám učiní úsudek. Zásah ze strany Nejvyššího správního soudu je v tomto ohledu výjimečný a omezuje se zpravidla na vady řízení a dokazování ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (rozsudky NSS ze dne 1. 3. 2017, č. j. 6 As 256/2016-79, odst. [21], či ze dne 13. 5. 2020, č. j. 6 Afs 7/2020-52, odst. [23]). Nejvyšší správní soud má tedy v řízení o kasační stížnosti zasahovat do hodnocení skutkových otázek, které provedl krajský soud, pouze tehdy, bylo-li řízení před krajským soudem zatíženo vadou. Takovou vadu však kasační soud v nyní projednávané věci neshledal, krajský soud hodnotil důkazy souhrnně a vysvětlil, proč upřednostnil některé důkazy před jinými.

[21] Nejvyšší správní soud též připomíná, že posouzení zdravotního stavu, potažmo invalidity, je otázkou odbornou, medicínskou, k níž soud nemá potřebné odborné znalosti; soud proto musí vycházet z odborných závěrů a nemůže si učinit o této otázce posudek sám (viz např. rozsudky NSS ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003-54, č. 511/2005 Sb. NSS, ze dne 13. 12. 2018, č. j. 5 Ads 202/2016-29, odst. [19], či ze dne 21. 6. 2023, č. j. 1 Ads 67/2023-26, odst. [14]).

[22] Jak příhodně uvedla žalovaná, pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost fyzických osob Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tím účelem podle § 4 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení zřizuje jako své orgány posudkové komise. V jimi vypracovaných posudcích se hodnotí nejenom celkový zdravotní stav a dochované pracovní schopnosti pojištěnce, ale formulují se v něm i posudkové závěry o invaliditě, jejím vzniku, zániku či dalším trvání. Tento posudek je v přezkumném soudním řízení stěžejním důkazem, na nějž je soud při nedostatku vlastní odborné erudice odkázán; proto je zapotřebí klást zvýšený důraz na jeho jednoznačnost, úplnost a přesvědčivost (srov. například rozsudky ze dne 30. 1. 2004, č. j. 5 Ads 34/2003-82, č. 526/2005 Sb. NSS, či ze dne 14. 12. 2017, č. j. 5 Ads 158/2016-57, odst. [25]). Požadavek úplnosti, přesvědčivosti a správnosti posudku spočívá v tom, že se posudková komise musí vypořádat se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaný namítá, a musí své posudkové závěry náležitě odůvodnit. Z posudku musí být mimo jiné zřejmé, že zdravotní stav posuzovaného byl komplexně posouzen na základě

úplné zdravotnické dokumentace i s přihlédnutím ke všem jím tvrzeným obtížím, aby nevznikly pochybnosti o úplnosti a správnosti klinické diagnózy (viz rozsudky NSS č. j. 6 Ads 11/2013-20, odst. [15], a č. j. 5 Ads 202/2016-29, odst. [22]). Tyto požadavky posudek komise v projednávané věci splňuje.

[23] Právě neexistence pochybností o úplnosti, přesvědčivosti a správnosti posudku umožňuje, aby byl tento posudek při respektování zásady volného hodnocení důkazů soudem považován za důkaz rozhodující (např. rozsudky NSS č. j. 4 Ads 13/2003-54, nebo ze dne 25. 11. 2003, č. j. 5 Ads 42/2003-61, č. 800/2006 Sb. NSS, nebo usnesení NSS ze dne 19. 3. 2024, č. j. 2 Ads 122/2023-35, odst. [11], a ze dne 28. 3. 2024, č. j. 2 Ads 152/2023-31, odst. [10]). Krajský soud shledal posudek komise souladným s citovanou judikaturou (bod 21. napadeného rozsudku), námitky stěžovatelky směřující vůči posudku komise neopodstatněnými, a proto mohl vyjít z tohoto posudku jakožto stěžejního důkazu. Závěry krajského soudu jsou dle kasačního soudu v souladu s ustálenou judikaturou, a proto není dán důvod k meritornímu přezkumu (viz odst. [20] tohoto usnesení).

[24] Nejvyšší správní soud považuje skutkový stav za dostatečně zjištěný. Z obsahu soudního spisu vyplývá, že stěžovatelka v průběhu řízení doložila nespočet lékařských zpráv od ošetřujících lékařů, vyjadřovala se k věci ve svých vyjádřeních, ale i osobně před posudkovou komisí a lékař z oboru chirurgie, traumatologie provedl vlastní vyšetření stěžovatelky. Posudková komise zohlednila doložené lékařské zprávy a zároveň se s nimi posudek komise vypořádal. Kasační soud se ztotožňuje s krajským soudem, že ke změnám zdravotního stavu (revmatologické onemocnění a postižení páteře) nastalým až po dni vydání napadeného rozhodnutí nemohl krajský soud podle § 75 odst. 1 s. ř. s. přihlížet.

[25] Kasační soud dodává, že nikterak nezpochybňuje stěžovatelčin zdravotní stav a s ním spojené potíže v jejím životě. Z posudku komise nicméně vyplývá, že za současného stavu (ke dni vydání napadeného rozhodnutí) nelze míru poklesu jejích pracovních schopností dále navyšovat nad dolní hranici.

IV. Závěr a náklady řízení

[26] Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl jako nepřijatelnou podle § 104a odst. 1 s. ř. s., neboť ke všem projednávaným otázkám stěžovatelkou vznášeným existuje ustálená a jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu, kterou krajský soud na projednávanou věc aplikoval korektně.

[27] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 větou první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (k aplikaci tohoto ustanovení namísto § 60 odst. 3 s. ř. s. srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS). Stěžovatelka v řízení nebyla úspěšná. Nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalované poté žádné náklady nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly. Žádný z účastníků tudíž nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

pokračování

V Brně dne 29. srpna 2024

JUDr. Radan Malík
předseda senátu